

(/)

🏠 (/)

> Kunst - Arkitektur - Haver - Design - Mode ([http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode)

[arkitektur-haver-design-mode](#))

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Da Guldalderen kom til Søhøjlandet

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/til-stregen-bladtegningen-i-danmark>)

Da Guldalderen kom til Søhøjlandet

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 2372

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/da-guldalderen-kom-til-soehoejlandet)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/da-guldalderen-](#)

[kom-til-soehoejlandet](#)) **t** (<https://twitter.com/home?status=.> Aktiviteten kan ses på

[\[mode/da-guldalderen-kom-til-soehoejlandet\]\(#\)\) **in** \(<http://www.linkedin.com/shareArticle?>](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-</p></div><div data-bbox=)

mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/da-guldalderen-kom-til-soehøjlandet&title=)

Henrik Bredmose Simonsen

Da guldalderen kom til Søhøjlandet –

**Vilhelm Kyhn og andre landskabsmalere på
Himmelbjergene**

Turbine Forlag. 156 sider. Rigt ill. 299,95 kr.

Af Anders Ellegaard

I pressemeddelelsen står der blandt andet..."fortæller historiker Henrik Bredmose Simonsen for første gang historien om kunstnerkolonien fra Ry." - Nu be'r jeg Dem, fru Heilbunth. Skal vi nu belemres med endnu en kunstnerkoloni? Og så i Ry!

Triggeren er egentlig kommunesammenlægningen i 1970. I Ry Kommune havde man købt og samlet malerier med motiver fra Ry og omegn, Søhøjlandet. Da rådhuset i forbindelse med sammenlægningen blev lukket, og Ry blev en del af Skanderborg Kommune, stod man med en stor samling hjemløse malerier. Deres nye hjemsted blev Skanderborg Museums billedsamling, og forfatteren fik anledning til at studere dem nærmere. Resultatet af studierne foreligger nu i denne bog.

Guldalderen regnes sædvanligvis for at være første halvdel af 1800-tallet, men er afgrænsning af tid eller perioder egentlig korrekt - selv om det kan synes praktisk? Mange fænomener, tendenser, metoder med mere starter med enkelte tilhængere, vokser til almindelig anerkendelse som "det rigtige" og ender med få tilhængere, som holder fast i længere tid eller brug. Således også med guldalderen. Den sluttede ikke på et bestemt tidspunkt på en bestemt dag. Vilhelm Kyhn er et eksempel på en kunstmaler, som holdt fast i sin egen opfattelse og metode.

Det mørke Jylland og specielt Søhøjlandet omkring Himmelbjerget blev "opdaget" i slutningen af 1700-tallet og begyndelsen af 1800-tallet af geografer, som beskrev det i bøger om Danmark. I 1800-tallets begyndelse skrev St. St. Blicher om heden og natmandsfolk, og de første malere – Martinus Rørbye, J. Th. Lundbye, Dankvart Dreyer – malede og udstillede malerier fra egnen. Og kong Frederik d. 6. købte dem til sin samling. I 1827 blev dampskibet Dania indsat på en rute mellem København og Århus. En hurtigfærge efter datidens forhold: kun 17 timer. Det medførte et stigende antal kunstnere, forretningsfolk og turister i Jylland i løbet af 1800-tallet.

Århundredet var præget af mange og store omvæltninger. Englænderne tog flåden, staten gik bankerot, krige i 1848 og 1864, tabet af Slesvig-Holsten, Enevældens ophør, nye grundlove, afvandring fra landbruget til byerne, mekanisering, industrialisering, social og politisk vækkelse og uro. - På kunstmalerområdet var første del af århundredet den såkaldte guldalder, men fra især Frankrig/Paris kom der nye toner, maleteknikker, friluftsmaleri, motivvalg med mere. I sidste del af århundredet var realisme og naturalisme og impressionisme også toneangivende i Danmark.

I 1844 sagde professor ved Kunstakademiet N. C. Høyen til de unge kunstnere, at de skulle gå ud og male folket, folkelivet, fædrelandet, naturen. Nationalromantikken! - Almuen var det ægte folkelige, og et lands natur var dets folkeånd og karakter. Kunstnerne skulle styrke kærligheden til fædrelandet. Så i 1840-1850'erne drog blandt andre Vilhelm Kyhn og P. C. Skovgaard af sted.

Vilhelm Kyhn (f. 1819) besøgte Ry-egnen første gang i 1845, anden gang i 1860'erne og fra 1873 boede han hvert år i 30 år i Ry Stationsby, hvor han fik besøg af elever og venner. - Kyhn havde i København i perioden 1863-1895 en tegne- og maleskole for kvinder, hvor blandt andre Anna Brøndum (senere Ancher) modtog undervisning. - I sit hjem i København havde Kyhn et maleratelier kaldet "Hulen," hvor unge kunstnere, "Hulemalerne", mødtes.

Vilhelm Kyhns malerstil var naturromantikken med vand, bakker og himmel. Ikke opdyrkede kulturlandskaber eller mennesker som motiver. Mange kunstnere er nævnt i bogen, men her skal kun nævnes Harald Foss (national kunst og fastholdelse af Kyhns stil og modstand mod det moderne), Godfred Christensen (mellem senromantik og naturalisme), Hans Schmidt (den jyske hede, folkeliv), Janus la Cour (også kyst og bugt ved Århus), Pauline Thomsen (elev fra Kyhn skole og mere impressionistisk stil).

Vilhelm Kyhn skrev i 1876 en lille bog, hvor han gik imod "franskeriet," men Det Moderne Gennembrud stod for døren med Georg Brandes i spidsen. Nye teknikker, ny farveholdning og ikke mindst maleri ude i naturen kom fra Frankrig/Paris og blev *comme il faut* også i Danmark. Et eksempel er P. S. Krøyers maleri "Italienske landsbyhattemagere" fra 1880, som vakte furore, da det blev udstillet. - Men Kyhn holdt fast i sin kunst og metode, hvor detaljen og ikke kun helheden var vigtig. Og ikke mindst motivet.

Da Anna Ancher fødte en datter skrev Kyhn til hende, at hun skulle ophøre med at male og være en god moder; og i en bog skrev han, at kvinder skulle lære at tegne og male for at kunne blive gode lærerinder. - I sin kunst så Kyhn det skønne og ophøjede, og han var imod det overfladiske og grimme i det moderne. Ikke så mærkeligt at mange toneangivende i samtiden så på Kyhn som forstokket og konservativ, men han var dog også selv i sine senere år påvirket af både realismen og naturalismen. Der kom mere saft og kraft i hans billeder, som han malede ude i naturen. Han fik lavet et flytbart malerskur, som gik i arv til Pauline Thomsen. - I 1930'erne blev Kyhn voldsomt nedgjort, men han er i dag rehabiliteret som en fremragende repræsentant for en periode i dansk kunst, hvor han fastholdt nogle af guldaldermalerens ideer og metoder. Han søgte landskabets storhed, hemmeligheder og sjæl. - Vilhelm Kyhn døde i maj 1903.

Forfatteren diskuterer spørgsmålet: Hvad er en kunstnerkoloni? Hvad indeholder begrebet? - Den mest kendte koloni er uden tvivl Skagensmalerne, som bortset fra Anna og Michael Ancher var tilrejsende sommergæster. De repræsenterede Det Moderne Gennembrud og de nye tendenser fra Frankrig. De malede lokale miljøer, mennesker og hinanden. - Den anden kendte koloni er Fynbomalerne, som var lokale fastboende kunstnere, som havde frekventeret Kristian Zarthmanns Kunstnernes Frie Studieskole. Deres motiver var familieliv, hjem, lokale bønder, dyr og fugle. - Begge disse kolonier har deres egne museer, og der er adgang til kunstnerhjem, som nu også er museer. - Forfatteren nævner også Nymindgabmalerne, som var en løst sammensat tilrejsende gruppe af malere, som søgte ud i naturen ved Nymindegab, hvor de malede i fri luft med motiver fra lokale bønder og fiskere og naturen. Denne gruppe har været mindre kendt i mange år, men siden 2006 har der været et lokalt museum med mange af deres billeder, så det ændrer sig nok. - Tilbage står Ry-kolonien, som ligner Nymindgabmalerne mest. Der er også i Ry og Søhøjlandet tale om en løst sammensat gruppe af kunstnere, som malede sammen eller hver for sig fra 1800-tallets begyndelse til omkring 1930. Motiverne var lokale landskaber og mennesker. Nedrakningen af Vilhelm Kyhn har været med til at spærre for interessen for disse kunstnere. Med Det Moderne Gennembrud var tradition og kontinuitet yt. - Samlet set er disse malerier en vigtig kulturarv, som viser det oprindelige Søhøjland som uopdyrket hede og uden skov. Med deponeringen af malerierne i Skanderborg Museums billedsamling og denne bogudgivelse begynder konturen af en Ry-koloni at tegne sig. - Så ja, fru kæmner Lassen, vi skal til at lære en ny kunstnerkoloni at kende. I Ry!

Bogen er smukt trykt og indbundet i tværformat med mange meget fine gengivelser af forskellige Rymaleres billeder. Bagerst i bogen er der noter, litteraturliste og personregister.

Bogen, hvor en ny kunstnerkoloni fødes og beskrives, anbefales til alle historie- og kunstinteresserede.

[Historie-online.dk, den 2. september 2020]